ditch that existed at this site was later filled. Test pit 6 contained a storage pit with sherds of pottery with rough surfaces (Figs. 3–4). From the composition of the soil in the test pit it is possible to make the assumption that the hillfort's E scarp has slipped or been razed. Sherds of hand built pottery with smooth surfaces (Fig. 5) were found on the hillfort's W scarp.

Julius Kanarskas

Kartenos piliakalnio papėdės gyvenvietė

2013 m. tęsti Kartenos piliakalnio papėdės gyvenvietės (UK 23784) (Kretingos r.) tyrimai, pradėti 2012 m. (*ATL 2012 metais,* V., 2013, p. 87–94). Jais siekta patikrinti projektuojamų naujų pėsčiųjų takų vietas, kad būtų išvengta papėdės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio sužalojimo arba sunaikinimo joje vykstant žemės judinimo darbams, taip pat išrinkti ir užfiksuoti dirvožemyje (buvusiame armenyje) esančius archeologinę ir muziejinę kultūrinę vertę turinčius dirbinius, ištirti takų tiesimo metu atsidengsiančias archeologines struktūras (ugniavietes, stulpavietes ir panašiai), patikslinti papėdės gyvenvietės chronologiją.

Archeologinius tyrimus organizavo takus tiesusi UAB „Rekreacinė statyba" (direktorius A. Šiukšta). Žvalgymai buvo atlikti 492 m^2 dydžio plote, o atsidengusių archeologinių struktūrų vietose detaliai ištirtas 6 m^2 dydžio plotas.

Pirmiausia buvo atlikti projektuojamų takų trasų žvalgymai, kurių metu metalo ieškikliu iš dirvožemio išrinkti metaliniai dirbiniai. Daugumą jų sudarė XX a. radiniai: 4 kovinių ginklų tūtos (1:7 pav.) ir kulka, medžioklinio šautuvo rutulinė kulka, 3 Klaipėdos muitinės XX a. 3–4 dešimtmečių plombos (1:6 pav.). Be to, rasta 1868 m. Rusijos 3 kapeikų nominalo moneta, neidentifikuota XVIII a. pabaigos – XIX a. Prūsijos moneta ir neaiškios chronologijos ir paskirties žalvarinio dirbinio fragmentas. Tik gyvenvietės teritorijos ŠV pakraštyje takų aplinkoje rasta VIII–XI a. žalvarinių dirbinių: 4 apyrankių išplatintais galais fragmentų bei lankinės žieduotinės segės korpusas (1:1–5 pav.).

Žvalgomųjų tyrimų metu takų trasose mechanizuotai buvo nuimtas 10–22 cm storio augalinis dirvožemio sluoksnis. Nustatyta, kad tiriamoje papėdės gyvenvietės dalyje buvęs archeologinis sluoksnis sunaikintas ankstesnių žemės judinimo (arimo, melioracijos) darbų metu, o visame plote ariant susiformavęs 16–24 cm storio permaišyto tamsiai rudo priemolingo dirvožemio sluoksnis, po kuriuo prasideda rudo molio įžemis. Tik tako T1 Š dalyje po armeniu atsidengė apie 10 m pločio išorinis piliakalnio gynybinis griovys, užpiltas maišytu priemolingu juosvai rudos spalvos gruntu, kuriame pastebėta degėsių, rasta molio tinko fragmentų, lipdytos keramikos šukių, pavienių XIX–XX a. metalinių dirbinių. Minėto tako Š gale po dirvožemiu 3 m ilgio atkarpoje atsidengė nuskleisto išorinio piliakalnio gynybinio pylimo padas, kuriam suplūkti panaudotas rudas molis. Žvalgant takų lovius ir sijojant nuimtą gruntą, surinkta 11 I tūkst. – II tūkst. pradžios lipdytos lygiu paviršiumi, 2 XI–XIII a. ir XV–XVII a. apžiestos bei 1 XVIII–XIX a. žiestos keramikos šukė, rasta XX a. radinių: artilerijos sviedinio šrapnelio skeveldrų ir neaiškios paskirties žalvarinio dirbinio fragmentų.

Tyrimų metu detaliai ištirtos įžemyje atsidengusios archeologinės struktūros: aukštumos viršūnėje ties tako T1 viduriu – stulpavietė 29, aukštumos PV šlaite tako T4 ŠV dalyje – ugnia-

vietė 4, stulpavietė 30 ir nenustatytos paskirties duobė 1.

Stulpavietė 29 netaisyklingo apskritimo plano, 31–33 cm skersmens, nežymiai ištęsta ŠV–PR kryptimi, dubens pavidalo skerspjūvio, į rudo molio įžemį įgilinta 10 cm, užpildyta tamsiai rudu priemoliu, kuriame pastebėta smulkių angliukų. Joje rasta lipdytos keramikos lygiu paviršiumi šukė (2:3 pav.). Stulpavietės dugnas atsidengė 24 cm gylyje nuo žemės paviršiaus.

Stulpavietė 30 apskritimo plano, 18–19 cm skersmens, plokščiadugnio dubens skerspjūvio, į rudo molio įžemį įgilinta 10 cm, užpildyta tamsiai rudu priemoliu, maišytu su smulkiais angliukais ir negausiais molio tinko trupiniais. Jos dugnas pasiektas 30 cm gylyje nuo žemės paviršiaus.

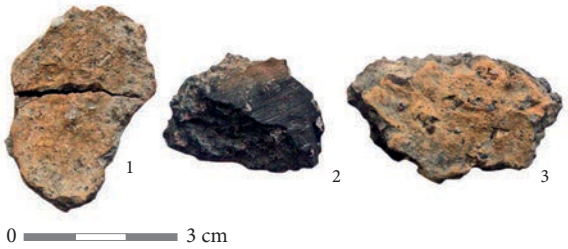
Ugniavietė 4 ovalo plano, 92 cm ilgio ŠR–PV (20–200)° kryptimi, 75–77 cm pločio, į rudo molio įžemį įgilinta iki 13–18 cm. Jos užpildas tamsiai rudas, priemolingas, organinės kilmės, su pavieniais smulkiais angliukais. Jame rasta molio tinko fragmentų ir trupinių, 3 lipdytos keramikos lygiu paviršiumi šukės, nedidelis degintinio kaulo fragmentas. Paviršiniame sluoksnyje ugniavietės V pakraštyje išraustame kurmio urve aptikta XIX a. II pusės – XX a. I pusės žiestos keramikos šukė glazūruotu paviršiumi, kuri čia pateko atsitiktinai. Ugniavietės dugnas buvo 35–40 cm gylyje nuo esamo žemės paviršiaus.

Duobė 1 ovalo plano, 1,1 m ilgio ŠR–PV (80–260°) kryptimi, 75–76 cm pločio, į rudo molio įžemį įkasta iki 30 cm gylio. Į ją buvę sumesti 128 smulkūs ir vidutinio dydžio natūralūs ir skaldyti akmenys (didžiausi – 22x15x10, 19x14x8, 16x11x7 cm dydžio), kurie sudarė iki 28 cm storio sluoksnį. Virš jų buvęs supiltas mažai organinių priemaišų turintis degėsingas

1 pav. Atsitiktiniai radiniai iš papėdės gyvenvietės ŠV dalies (spėjamo kapinyno): 1 – deformuota žalvarinė apyrankė išplatintais galais; 2, 3, 5 – žalvarinių apyrankių išplatintais galais fragmentai; 4 – lankinės žieduotinės segės korpusas; 6 – Lietuvos Respublikos Klaipėdos muitinės 1928 m. plomba; 7 – kovinio pistoleto šovinio tūtelė. J. Kanarsko nuotr.

Fig. 1. Chance finds from the NW part of the settlement (suspected cemetery): 1 – a deformed bronze bracelet with thickened terminals; 2, 3, 5 – fragments of bronze bracelets with thickened terminals; 4 – the body of a crossbow brooch decorated with rings; 6 – a 1928 seal from the Klaipėda customs house of the Republic of Lithuania; 7 – a military pistol cartridge casing.

2 pav. Lipdytos keramikos šukės: 1, 2 – iš duobės 1; 3 – iš stulpavietės 29. J. Kanarsko nuotr.

Fig. 2. Sherds of hand built pottery: 1, 2 – from pit 1; 3 – from posthole 29.

pilkšvai rudo priemolio užpildas. Jame duobės Š ir R pakraščiuose išsiskyrė iki 22 cm pločio ir 13 cm storio tamsiai rudos spalvos su organika permaišyto priemolio su smulkiais angliukais sluoksnis, kuriame rasta pora lipdytos keramikos lygiu paviršiumi šukių (2:1–2 pav.). Duobės dugnas atsidengė 50 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Ant jo pastebėta pavienių smulkių anglių fragmentų. Duobės paskirtis nenustatyta.

Visi archeologiniai papuošalai (apyrankės išplatintais galais, lankinės segės fragmentas) buvo rasti nedideliame plote papėdės gyvenvietės ŠV dalyje. Tokio pobūdžio radiniai ir jų koncentracija nėra būdinga gyvenvietei. Todėl manoma, kad šiame aukštumos pakraštyje yra buvęs VIII–XI a. kuršių kapinynas, kurio riboms ir chronologijai patikslinti būtini nauji archeologiniai tyrimai. Spėjamas kapinynas nepatenka į piliakalnio su gyvenviete teritorijos tvarkymo darbų zoną.

Papėdės gyvenvietė datuojama I tūkst. II pusė – XIII a. Tyrimų medžiaga (radiniai, brėžinių originalai) saugomi KM.

The settlement at the foot of Kartena Hillfort

In 2013, the field evaluation, begun in 2012, of the Kartena Hillfort settlement site (Kretinga District, W Lithuania) continued with the survey of 492 m^2 and the excavation of 6 m^2. It was determined that the cultural layer at the investigated location had been destroyed through ploughing and melioration. Only structures set into the clay sterile soil had survived. Of these, 2 postholes, 1 fire site, and 1 pit with no determined purpose and filled with small and medium-sized (up to 22 x 15 x 10 cm) stones were excavated. The fire site was a 92 x 77 cm, the pit a 110 x 76 cm oval, both 30 cm deep. Clay daub, hand built pottery, and burnt bones were found in the former, sherds of hand built pottery in the latter (Fig. 2:1–2). The first posthole was 31–33 cm in diameter, 24 cm deep, flat bottomed, and bowl-shaped, the second 18–19 cm in diameter, 30 cm deep, and bowl shaped. Sherds of hand built pottery were found in the former (Fig. 2:3), small pieces of clay daub in the latter.

A survey on the NW edge of the settlement's territory revealed fragments of a crossbow brooch and bracelets with thickened terminals, finds characteristic of 8th–9th-century Curonian cemeteries (Fig. 1). The hillfort settlement dates to the second half of the 1st millennium – 13th century.

Antanas Kavaliauskas

Moškėnų piliakalnis ir papėdės gyvenvietė

Moškėnų (Laukupėnų) piliakalnis (Rokiškio r.) įrengtas atskiroje masyvioje kalvoje Laukupės kairiajame krante (1 pav.). Aikštelė pailga PR–ŠV kryptimi, 50x38 m dydžio, buvusi apjuosta pylimu, geriausiai išlikusiu V pusėje. Piliakalnį šlaituose juosė 2 griovių – pylimų žiedai. Šlaitai statūs, 20–30 m aukščio. Piliakalnio aikštelė apardyta ją ariant bei Š krašte pastačius trianguliacijos bokštą. Įrengiant kelią P šlaite nuardyti pylimai. Aikštelė dirvonuoja, apaugusi krūmais, šlaitai – mišriu mišku. Visose piliakalnio pašlaitėse 5 ha plote yra papėdės gyvenvietė, kurioje rastas molinis verpstukas, brūkšniuotos ir grublėtos keramikos, šlako, gyvulių kaulų (*LPA*, V., 2005, t. II, p. 346–349). Piliakalnio aikštelė tyrinėta 1909 ir 1911 m. (vadovas L. Kšivickis). Iš viso ištirti 860 m^2, daugiausia aikštelės pakraščiuose. Pagal tyrimų